

Posamezne številke:
Navadne Din 1,-
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri
datum naslednjega dne ter stane
mesечно po 20-50, dostavljen na dom
D 14-50, na izkaznice D 12-50,
izdajati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Postojna plačana v gotovini.

P. n.

Knjižnica

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1,-
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 270.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prisojše, dno. Tele-
fon št. 24. — SHS političnega
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
sprejema. — Rokopis ne se vračajo.

Leto: IV.

Maribor, sobota 8. decembra 1923.

Številka: 278.

Ob desetletnici Sokolske župe mariborske.

Po letu 1900 so lahko opazovali tudi
malodušni rojaki ob severni jezikovni
meji, da je narodni element jel krepkeje
napredovati in vidno rasti v ponemče-
nih mestih in gnezdih. Slovenski kulturni
in gospodarski razmah je dozorel do
stopnje, da smo smeli snovati tudi v
teh krajih sokolska društva. Leta 1903 je
energični duh češkega zdravnika dr.
Chloupeka ustanovil s pomočjo zavednih
Muropoljcev prvo naše obmejno sokol-
sko društvo v Ljutomeru, ki je kazalo
obilo moči in uspehov živahnega delova-
nja. Murski Sokol je stal osamljen več
let, odkazan na stike s varožinskimi
društvom. Po ustanovitvi mariborske-
ga Sokola (1907) se je pa pričelo gibanje
v vseh večjih krajih mariborskega in
ptujskega glavarstva in po vrsti so na-
stala nova društva v Ptuj, Ormož,
Sv. Lenartu, Središču, Slov. Bistrici. V
dobi prve organizacije slovenskih so-
kolskih žup so pripadala ta društva k
celjski župi, leta 1913 so se pa odcepila
kot samostojna župa s sedežem v Mari-
boru.

Kako majhni in drobni smo bili pred
10 leti! Jedva 300 članov je štela nova
župa, a vendar smo že z veseljem zrlj na
uspehe trdega dela in vztrajne sokolske
vzgoje. Prvi župni zlet v narodnih Ru-
šah dne 28. junija 1914 — kako naključ-
je! — je kazal jasne oblike resnega de-
la, vztrajnega vežbanja in krepke na-
rodne sile. Kdo izmed udeležencev se ne
spominja revolucionarnega nagovora
prvega staroste br. dr. Rosine in dr.
Gvidona Serneca v Rušah? Naslednji
meseci so zahtevali obilo žrtv zaradi
ruškega zleta. Graške ječe pa niso zlo-
mile duha niti Rušanom, niti ostalim so-
kolskim delavcem, dasiravno so vzele
zdravje mnogim izmed njih, tako tudi
starosti dr. Rosini.

Naše delo je — nasilno ustavljeno —
počivalo skoro 5 let. Vojna nas je raz-
knila po vsem svetu in izbijala iz na-
ših nekdanjih vrst moča za močem. In
jedva smo si oddahnili od vojnega vrve-
nja in meteža, si nas videl, s kako ener-
gijsko in radostjo smo obnovili svoje so-
kolsko delo v vseh društvi. Naše vrste
niso bile redkeje, ker so nam vse vrzeli
napolnile nove moči. Nenadoma smo
vzrasli v več nego desetkrat močnejšo
organizacijo, broječo 4000 članov brez
naraščaja, ki ga je tudi toliko v 33
društvih. In tako korakamo postopno k
visokim ciljem.

Župna desetletnica ni mejnik, temveč
je moment, v kojem se ne ustavljamo in
o čigar pomenu mnogo ne razmišljamo.
Dr. Pivko.

Ne dajo nam miru!

Maribor, 7. decembra.

Po volitvah neprestano raste ošabnost
naših nemških sodržavljanov. Kar so
preje šepetali, to sedaj govore glasno in
izzivalno; kar so na tihem želeli, to zdaj
zahtevajo v imenu načel, ki jih Nemci
niso nikdar priznavali, dokler so bili
»Herrschervolk«. Nemci v Sloveniji ved-
no bolj izgublajo poprevratne maske in
pod njimi se reži staro nemško so-
vrštvo do Slovencev. Potuho in podpo-
ro jim dajejo banatski in slavonski nem-
ški naseljenci; če teh ne bi bilo, bi bili
Nemci na slovenskih tleh sila pohlevni.
Razmerje med Srbi in njihovimi nem-
škimi kolonisti je zgodovinsko, etnično
in psihološko docela drugačno nego raz-
merje med Slovenci in Nemci. Kar je v
Banatu stvar sporazuma, to utegne biti

Vlada v težkočah.

Neizbježna kriza. — Demisijske ministrov. — Razdor v radikalnem klubu. — Pred
rekonstrukcijo vlade.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) V par-
lamentarnih krogih prevladuje mnenje,
da bo še tekom tega ali najkasneje v
prvi polovici prihodnjega meseca izve-
dena rekonstrukcija vlade. Ministrski
svet demisijske ministra za javna dela, g.
Uzunovića sicer še ni sprejel, vendar pa
ta vztraja na ostavki. Tekom večeraj-
šnjega dne so se razširile tudi vesti, da
namerava odstopiti pravosodni minister
dr. Ninko Perić. On sam je izjavil, da
tega sicer ne misli storiti, vendar pa
pride v skrajno neprijeten položaj, če
minister agrarne reforme in vojni mi-

nister ne odobrija ukinitve sekvestra
nad posestvom Cekonjića. Parlamentar-
ni krogi so mnenja, da bo moral pravo-
sodni minister v tem slučaju izvajati
konsekvence. V radikalnih krogih se iz-
raža želja, naj bi vstopil v vlado tudi
predsednik narodne skupščine, g. Ljuba
Jovanović, ki naj bi prevzel mesto no-
tranjega ministra. Med vojvodinskimi
radikalci je opažati veliko nevoljo nad
ministrom agrarne reforme, g. Simon-
ovićem, vendar pa je ta pri Pašiću in o-
stalih radikalcih dobro zapisan.

Po volitvah v Angliji.

Prvi glasovi o volilnem izidu. — Konservativci oslabiljeni.

London, 6. decembra. Po dosedanjih
vesteh se dobili liberalci (Asquith-Lloyd
George) in delavska stranka (Labour
party) precejšnje število glasov na ško-
do konservativne stranke.

Po rezultatu, ki je bil znan dne 7. tm.
ob 2. uri jutraj, je bilo izvoljenih 167
konservativcev, 58 liberalcev in 73 čla-
nov delavske stranke.

Amerika in Evropa.

Poslanica prezidenta Colidgeja. — Smernice ameriške zun. in notranje politike.

Washington, 5. decembra. Predsed-
nik Colidge je poslal kongresu poslanico,
v kateri se bavi z vprašanji zunanje
in notranje politike.

Amerika — pravi med drugim — se
mora v zunanji politiki ravnati le po
enem načelu: njena politika mora biti
amerikanska. V drugi vrsti pa seveda
pripozna svoje obveznosti in hoče dru-
gim pomagati. — Colidge se predlaga
nobene izpremembe z zunanji politiki. —
Pakt o društvu narodov odklanja slejko-
prej, priporoča pa ustanovitev stalnega
mednarodnega sodišča, s katerim bi bile
mnoge države zadovoljne.

Glede Rusije je izjavil prezident
Colidge, da ameriška vlada ne smatra
za umestno, da bi Zedinjene države na-
vezale stike z vlado, ki še danes noče
pripoznati veljavnost mednarodnih ob-
veznosti. Amerika pa je voljna pokazati
napram Rusiji vso dobro voljo in njene-

mu ljudstvu pomoči, tembolj, ker se v
Rusiji vendarle kažejo znamenja, da se
obrača na bolje. Če bo še ruska vlada
pakazala, da se kesa dosedanjih dejanj,
bo Amerika prva, ki ji bo ponudila ro-
ko za rešitev Rusije.

O vprašanju zunanjih dolgov
prezident, da je proti črtanju, ven-
dar pa bi se dala zadeva urediti po
vzorcu med Zedinjenimi državami in
Anglijo sklenjenega sporazuma. Ame-
riška vlada bo ščitila zahteve, ki jih
imajo ameriški državljani do Nemčije.

Glede notranjepolitičnih zadev je
Colidge mnenja, da je treba najprej po-
polnoma ozdraviti finance. Ameriško
prebivalstvo ječi že več let pod težkimi
davčnimi bremenmi, ne da bi se pritoževa-
lo ali zoperstavljalo. Zdaj je čas, da mu
to breme olajšamo. Ni pa mogoče znanj-
šali števila vojaštva v kopni in pomor-
ski vojski, ker je bilo v zadnjih letih

na meji, kjer so se vršili dolgi narod-
nostni boji in kjer se naš narod dotika
velikega nemškega naroda, neumestno
in celo nevarno. Da so naši Nemci eks-
ponent tistih teženj, ki so jih čisto od-
krito izpovedovala nemška bojna dru-
štva in v čijih službi je bila avstrijska
vlada, to je dejstvo. In drugo dejstvo je,
da je avstrijska vlada — takrat Nč. so-
cialistična — hotela na pariški konfe-
renci rešiti zase ono slovensko ozemlje,
na katerem so Nemci že prilično utrdili
svoje pozicije in kjer so imeli jančar-
ske legije. To je historično dejstvo, in
kadar se govori o nemški politiki v Ju-
goslaviji, ga je treba podčrtati.

Ne smemo pa pozabiti, da je nemški
radikalizem zgolj odsev naših slabosti.
Nemci so danes politično obsojeni k naj-
nižjemu oportunizmu in vsa njihova
taktika obstoji v tem, da na račun naših
domačih preprirov izvečejo kar največ
haska. Zlorado opazujejo naše ustavne
boje in jugoslovansko neslogo ter kakor
znani intrigant v Schillerjevi »Kovar-
stvu in ljubezni«, intrigujejo povsod,
kjer jih hočejo poslušati. Oni so dobri s
Pašićem in Radićem; Pašića podpirajo,
ker ga potrebujejo, a Radić jim tega ne
zameri, ker ve, da bi v danem slučaju
še z večjo vmeno podpirali njega.

Zadnja »Cillier Zeitung« je prinesla
uvodnik »Slawenentum vor dem deu-
tschen Wauwau«. V zagrizenem tonu
priporoča, da Slovenci vidimo v Srbih

tirane in vampirje, ker Srbi delajo
skupno z Nemci in jim dajejo posamezne
drobtine. V ilustracijo tega navaja dvo-
je primerov: vpokojitev generala Mai-
stra in zadevo mariborskega gledališča.
Slovenci smo baje mislili (Cillierca se
upira na neko izjavo g. Žebota), da so
Srbi vpokojili g. generala M. na pritisk
nemškega kluba, ker on »ehemals deu-
tsche Stadt Maribor für das Königreich
SHS durch einem Handsreich gewanne.
Dalje baje pripisujemo Nemcem zaslu-
go, da je prosvetni minister znižal sub-
vencijo mariborskemu gledališču od
500 tisoč na 100 tisoč Din.

Treba je reči odločno in jasno: Mi
vemo, da so sedanji radikalni politiki
brezbrižni strankarji z vso psihologijo
sektarjev, podečih se zgolj za svojimi
cilji in zanemarljivih vse drugo; ve-
mo dobro, da so se skušali spustiti v ne-
častne politične kupčije z Nemci v Slo-
veniji, trdimo pa: Naj Nemci ne grejejo
svoje borne juhe na diferencah med
Beogradom in Slovenijo; razlikujejo se
pač metode, nikakor pa ne načela. Če bo
v danem slučaju šlo za slovensko naci-
jonalno zadevo in bodo zanje stale vse
naše stranke, naj bo g. Schauer prepri-
čan, da ga bo piš nacionalnega odpora
kaj hitro pometel s torišča med Srbi in
Slovenci.

Prav posebno glede mariborskega gle-
dališča smo mnenja, da bodo Nemci še
dolgo čakali, meden bodo zadevo ure-

dovolj zmanjšano. Prej bi bilo treba ar-
mado in mornarico ojačiti nego zmanj-
šati. Amerika sicer ne želi nobene nove
vojne, noče pa tudi pokazati, da bi bila
šibka. Podmornice in letalni stroji so
nujno potrebni za obrambo dežele. Dalje
je treba izpolniti panamski prekop. Šte-
vilo doseljencev bo morala Amerika še
bolj skrbiti in jih sprejemati le toliko,
kolikor dopuščajo gospodarske razmere.
Zato pa predlaga prezident takojšnjo re-
gistracijo vseh tujcev.

ZOPET DVANAJSTINE.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Ker
finančni minister ne more spraviti pro-
računa pred novim letom pod streho, bo
do 10. tm. predložil narodni skupščini za-
kon o dvanajstinah za prvo četrtletje
1924. Razprava v parlamentu bo trajala
do 20. dec., na kar odide narodna skup-
ščina na božične počitnice. Proračun pri-
de na vrsto torej šele koncem meseca
januarja.

UGOTOVITEV ŠKODE VSLED PO- PLAVE.

Beograd, 7. dec. (Izv.) V minist-
rstvu za poljedelstvo je bila postavljena
posebna komisija, ki bo potovala na
Hrvatsko in v Slovenijo, da na licu me-
sta ugotovi škodo, ki jo je povzročila
začeta povodenj. Komisija ima tudi na-
log ugotoviti na katerih mestih Save bi
bile potrebne močne betonske sfene, da
bi si s tem preprečilo nadaljnje poplave
in koliko časa bi bilo treba za zgradbo
takih nasipov. Komisija mora pregleda-
ti tudi vse že obstoječe nasipe ter pred-
ložiti ministru podrobno poročilo.

PODPORA RDEČEGA KRIZA.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Rdeči
Križ kraljevine SHS je daroval za po-
škodovance o priliki zadnje povodnje
znesek 50.000 din. Razen tega vpošlje v
najbolj prizadete kraje večjo množino
prilga, chleke in drugih najnujnejših po-
trebščin.

BORZA.

Zagreb, 7. dec. (Izv.) Sklep. Pariz
4.12-4.20. Curih 15.40-15.50, London
38.75-38.75, Praga 25.75-25.875, Milan
38.75-38.85, Newyork 87.50-88.50, Denaš
0.1240-0.1250.

dili tako kot namiguje menda sam g.
Schauer v »Cillierca«. Mogoče je sicer,
da bi se naši med radikalci posamezni-
ki, ki bi dali nemškim interesom pred-
nost pred slovenskimi, zakaj nepoznav-
nje naših razmer je še zmeraj veliko. Ni-
kakor pa ne verjamemo, da bo pred
nemškimi zahtevami kapituliral vpra-
šanje vseh Slovencev brez razlike
strank! Kajti ni ga med nami človeka,
ki bi bil za to, da bi se mariborskega
gledališča polastili Nemci. To je dej-
stvo, s katerim bodo morali računati vsi
strankarski barantaši.

Pa če bi tudi začasno uspela kakršna-
koli politična kupčija med sedanjim re-
žimom in Nemci, in če bi bil celo nacio-
nalni odpor brez moči, naj si g. Schauer
ne misli, da bo v Beogradu za vso več-
nost tako kakor je dandanes. Politično
ozračje je jako spremenljivo in gorje
Nemcem, če si nakopljujejo novo mrznjo
ljudi, ki so v tej državi za nacionalno in
jugoslovansko politiko. Imamo dovolj
načinov in pripomočkov, da vsilimo
nemško-nemčurski peščici zavest naše
nadmoči in prestiža. Pot namreč, ki so
jo začeli hoditi gg. okoli »Cillier Zel-
tung« je preklicano slaba pomoč nem-
ški stvari. Nismo zaman občutili na
sebi udarcev »Herrschervolka«, da se
ne bi tudi mi naučili udarjati tako, ka-
kor je v danih razmerah treba.

Beleške.

Marx pobija marksizem. — Svete križarske vojne in naši boljševiki klerikalci. — Dr. Lemežev možgani in komunistični trebuh. — Sv. Nikola v Zagrebu. — Boljševiška justica.

Nemčiji je »susoda« princsla nenavajno naključje: za pobijanje državi opasnega marksizma je bil določen kancler — Marx. Čujmo, kaj piše o tem v »Vossische Zeitung« znani Georg Bernhard: »Z bojnimi geslom »Smrt marksizmu« je desnica oblegala in napadala Stresemannovo vlado. No, sedaj pa se novi kancler imenuje — Marx. Kdo naj se čudi, če se bavarski kmet ne spozna več v teh imenih in če vzklika, kakor smo nedavno čitali v nekem provincijalnem listu: Herrgott, himmel-sakrament, ves čas smo se borili zoper prekleto marksizem, zdaj pa nam v Berlinu napravijo tega Marksa, umazanega žida, za državnega kanclerja! Kako naj bistroumni bavarski kmet, ki nima niti pojma o marksizmu, razbere iz časnikov, da državni kancler ni žid in tudi ne revolucijonarec, temveč katoliški senatni predsednik iz Düsseldorfa, ki se že delj čas nahaja na čelu katoliškega centra.« — Je pač križ z imeni!

Pišajo nam: Klerikalci zmirom trobijo, da demokratov ni več kot za eno omizje, kljub temu pa neprestano brizgajo svoj posvečeni žolč, da bi se jih ubranili. Mi pa pravimo: Le skrbite, da bodo imeli klerikalci še dolga leta opraviti z avtonomijo in s pobijanjem demokratov, kajti ko tega več ne bo, bodo začeli pripravljati križarsko vojno. Ali ste čitali v inozemskih listih »Datiy Heraldovo« poročilo, da je španski kralj Alfonso na povodni obiski v Vatikanu padel na kolena pred papežem in mu dal slovesno obljubo, da mu je njegov meč vedno na razpolago in da gre špansko ljudstvo enodušno za njim, če bi bilo treba proglasiti križarsko vojno zoper sovražnike sv. vere. — Kraljeva beseda je vzbudila v Italiji veliko senzacijo in nefašistovski listi so vprašali, ali Italija, Španija in Vatikan res pripravljajo križarsko vojno v korist fašizmu in katoliški cerkvi? Morda papež misli, da bi s pomočjo Mussolinija in Alfaonza obnovil po vzorcu svojih prednikov »preobračanje« krivovercev in nevernikov, pa ne po Kristusovem vzgledu, temveč z ognjem in mečem. — Mi smo se pri tem spomnili, kako udani in zvesti so naši klerikalci sv. očetu, zato bi bili v strahu, da se bodo začeli nenadoma baviti s križarsko vojsko. Hvala Bogu, da vemo: vsaj nekaj let še bo treba pobijati slovenske liberalce in se z Beogradom ravšati za avtonomijo...

Ali ste čitali, da je komunist dr. Lemež trdil, da morata magistratni ravatelj in mestni delavec imeti enako

službene prejemke, ker imata enake potrebe? Pri dr. Lemežu že dolgo pogrešamo razsodnost in smo bili trdno preverjeni, da se je nekaj zgodilo. Šele sedaj se nam je zašvetilo: g. dr. Lemež je človeške možgane degradiral in postavil na njihovo mesto trebuh. G. doktor dobro pozna sebe in svoje somišljenike: trebuh velja več nego pamet! Živela enakopravnost trebuhov, proč z možgani!

Hrvatski republikanci so pričakovali, da se bo Radić vrnil ob Miklavževem z obilno brado, kakor se spodobi za Miklavža, ki prinaša polno malho darov. Toda Radić ima očitno še prečrno in prekratko brado, zato pa ni prinesel o tročajem zaželjene igračke »homeride«. Kakor nalašča za Miklavža pa je g. Nikola Pašić. Nočemo biti indiskretni, vendar pa si dovoljujemo vprašati zagrebške separatistične liste: Odkod je prišel sv. Nikola, od vzhoda ali od zapada? Močno se nam zdi, da ga od zapada ne bo in da Nikola od vzhoda prinaša leto za letom trše orehe...

Ali berete »Delavske novice«, organ Lenjinove slovenske garde? Naše boljševike je namreč raztogotilo, ker je švicarsko sodišče oprostilo Conradija, ki je ubil boljševiškega delegata Vorovskega. Conrad je prepričal sodnike, da pod strašnimi vtisi ruske revolucije, po vseh grozodejstvih »čeke«, ni mogel drugače postopati in da zahteva od vseh sodnikov sveta, od vseh braniteljev pravice, naj kaznujejo boljševiške morilce. Komunisti se zdaj zgražajo nad buržoasko justico, češ, da je pristranska. Prosim vas, to pišejo in govore ljudje, ki so iz pravosodja napravili strankarski program, ki načelno odrekajo drugim razredom državno zaščito in sodno enakopravnost! Ampak najlepše še pride: Pravicoljubni boljševiki so zdaj sklenili, da bodo obglavili dva ruska socialna revolucijonarja, ki izza znanega procesa tičita v moskovskih zaporih. S tem, da pošljejo na drugi svet mesto Conradija in Polunina dva ruska socialista, bodo dokazali, da je boljševiška justica pravičnejša nego buržoaska! Za tako logiko in za takšno pravičnost se moreta pri nas navduševati — oprostite — edinole gg. dr. Lemež in Fabjančič, ki paseta komunistično čredo v Sloveniji.

Politične vesti.

• Finančni odbor narodne skupščine je v seji 6. tm. sprejel proračun ministristva pravde in pričel razpravo o proračunu ministristva za agrarno reformo.

• Radi prehrane pasivnih krajev je nedavno »Slovenec« ljuto napadel ministra na razp. dr. Žerjav. Pa vsaka laž se slej ali prej sama kaznuje. Tako tudi ta klerikalna kleveta. V večerajšnji številki »Slovenca« piše odličen pristaš SLS, tedanji pomočnik ministra social-

režje val Jadranskega morja, da je tako blizu domovina nesrečne Lepe Vide ob tistem morju, ki je in ostane predmet hrepenenja slovenske duše. Naš Jože Kostanjevec je pristen sin svoje Vipavske doline.

Kaj je naš Jože, oziroma kaj je bil po svojem stanu? Ljudsko-šolski učitelj. Učil je najprej blizu Vipave, na Colu, potem se je preselil na Prem doli na Kras (Prem — rojstni kraj odličnega našega pesnika Dragotina Kette-ja), odtam je šel za nadučitelja v zavedno Smartno pri Litiji. A kmalu so ga postavili kot dobrega in zmožnega vzgojitelja na deški vladnici v Ljubljani. Učil je in se trudil v šoli. A kjerkoli je hodil in bival, povsod je z bistrim očesom in živahnim zanimanjem opazoval življenje okrog sebe, videl dobre in slabe, plemenite in ničvredne ljudi, pa je prijel za pero in pisal in pisal, tako da je naraslo število njegovih pisateljskih let na štideset.

Kdo ga je vpeljal v knjigo slovensko? France Levec, oni veličmožni, nadarjeni urednik »Ljubljanskega Zvona«, ki je zbral pri svojem listu vse može, ki so tedaj (1881—1890) kaj pomenili v naši književnosti, bodisi da so se šele poskušali uveljaviti kot pisatelji, bodisi da so že zoreli in dozoreli in nastopali pred javnostjo z dovršenimi deli. Kakor pesniki

ne politike, g. Janko Jovan, o tej zadevi precej obširno in objektivno. Z njegovimi izvajanjmi so ovržene vse klevete, s katerimi so skušali oblatiti klerikalci g. dr. Žerjava kot takratnega ministra socialne politike. G. Jovan pravi med drugim: Kdor hoče objektivno soditi, mora poznati ne le zunanje pojave, temveč tudi notranji razvoj in vzroke, ki so te pojave povzročili. Moralna dolžnost me veže, da razkrijem javnosti vso težo boja, ki smo ga morali voditi v ministristvu socialne politike, ko smo začeli akcijo za pobijanje draginje in za prehrano pasivnih krajev, ko je ministar g. dr. Žerjav, ki ga sedaj časopisje (klerikalno namreč) napada kot povzročitelja neuspehov, a to na način, ki vzbuja sum nepoštenja. G. Jovan na to navaja vse takratne okoliščine, ki so uplivala na neuspeh započete akcije, ki jo je zasnoval dr. Žerjav v najboljši volji in nadi, da pomore stradalnemu narodu. — Tako je sam odličen pristaš SLS klevetnike postavil na laž in razkrinkal njih ognabno demagogijo!

• Rezultat jugoslovensko-bolgarskih pogajanj. Te dni je bila podpisana pogodba, sklenjena med našo in bolgarsko delegacijo na podlagi pogajanj, ki so se vršila minuli mesec v Sofiji. Pogodba vsebuje sledeče najvažnejše točke: Bolgarija se obveže plačati odškodnino za med vojno v Srbiji izvršene rekvizicije v znesku 300 milijonov levov, plačljivih po sklenjenem sporazumu v 4-letnih obrokih, polovico v gotovini, ostanek pa v živilih in premogu. Kraljevina SHS se obveže, da ukine sekvestre nad imetjem bolgarskih državljanov in ga izroči lastnikom odnosno njih pooblaščenem. Emigrantom se omogoči povratek v domovino, pod pogojem, da se obvežejo, da postanejo lojalni državljani in spoštujejo državne zakone. Do rešitve državljanstva onih, ki so emigrirali v Bolgarijo po bukreškem miru leta 1913, smatra kraljevina SHS te ljudi za svoje državljane, dočim je smatrati one, ki so emigrirali pred bukreškim mirom, za bolgarske podanike. Nadalje so določene nekatere olajšave v medsebojnem carinskem prometu ter nekatere podrobnosti glede bolgarskim podnikom kot tihotapsko blago zaplenjenih vrednosti. Podpis pogodbe je izzval v vsem bolgarskem časopisju veliko odobravanja.

• Javorina češkoslovaška. Mednarodno razsodišče v Haagu je razsodilo, da je veljaven sklep poslaniške konference od 28. julija 1920, ki je prisodil Javorino Češkoslovaški.

• Francosko posojilo Jugoslaviji. Finančni odbor francoskega senata je sprejel predlog o posojilu 300 milijonov frankov Jugoslaviji.

• Volilna reforma v Franciji. Francoska poslanska zbornica je sprejela 6. tm. reformo volilnega zakona z 408 proti 127 glasovom.

Aškerc, Gestrin, Funtek, kakor pisatelji Kersnik, Bohinjec in pozneje Cankar, tako je hodil tudi Kostanjevec k Leven v književno šolo in to z velikim pridom.

Kaj je doslej napisal? V »Ljubljanskem Zvonu« je najprej objavljaj skromne, a zanimive črtice, poskusil se nato v daljši povesti (Kotanijska elita), oglašil se pri Slovenski Matici s krajšimi in daljšimi pripovednimi spisi, napisal za Mohorjevo družbo med drugimi prav dobro povest »Življenja trnjeva pot«; lansko leto je izdal roman »Kri-vece«.

Kaj še namerava? Letos je začel izdajati svoje Zbrane spise, katerim želimo mnogo odjemalcev in bralcev. V prijateljskem pomenku mi je povedal, da hoče začeti sestavljati Spomine iz svojega življenja. V teh Spominih bi prišli na vrsto razni naši književniki, s katerimi je Kostanjevec osebno in pismeno občeval. Na Erijava se spominja iz svojih šolskih let v Gorici, s Prešernom je pogosto zašel v Trnovo pri Ilirski Bistrici, kjer ga je prijateljski sprejel ondotni dekan Ivan Vesel (Vesnin), doma iz Mengša kakor Janez Trdina, naš veliki klasik, ki je mojstrski prevedel Davidove Psalme (prevajal jih je in prevod pilil 9 let) in zbral gradivo za Rusko antologijo (večino najlepših ruskih pesmi je sam prevedel), ki jo je po

• Konec ruhrskega vprašanja? Dejstvo, da je med Francijo in Anglijo došlo do kompromisa v vseh onih vprašanjih, ki so grozila izzvati v reparacijski komisiji nesporezom in razdvojenost med obema zaveznikoma, je več ali manj napravilo konec takozvanemu ruhrskemu vprašanju, ki je cele meseca polnilo zlasti nemške, francoske in angleške liste. Izkazalo se je, da med Francijo in Anglijo načelnega nesporazuma sploh ni nikdar bilo, temveč je šlo le za vprašanje taktike. Obe vladi sta delali po naprej določenem načrtu in je le v vprašanju metod tuintam nastal kak spor. Med Poincarejem in Baldwinom je bilo že pri svoječasnih konferencah sklenjeno, da se prično pogajanja z Nemčijo še le takrat, ko bo ustavljen v Poruhrju pasivni odpor in se bodo pokoravali nemški industrijalci. Ta trenutek je sedaj nastopil in vprašanje Poruhrja se umika v ozadje. Sporazum v reparacijski komisiji je prvi korak k skupni zavezniki akciji za obnovo Evrope, kateri se bo brez dvoma pridružila tudi Amerika.

• Volilni boj na Angleškem. Liberalni listi prinašajo senzacijonelne vesti o tajnem sporazumu med konzervativci in delavsko stranko, ki je v prvi vrsti naperjen proti liberalcem. V nad 200 okrožjih je postavila delavska stranka svojega kandidata samo radi tega, da onemogoči zmago liberalnih kandidatov. Tudi v ostalem je opaziti posledice tega sporazuma. Govorniki konzervativcev jako previdno nastopajo in nikjer odkrito ne govore proti delavski stranki. Volilni boj bo tekom današnjega in jutrišnjega dne dosegel svoj vrhunec. Volitve se vrše v nedeljo, dne 9. decembra. Izid volitev z napetostjo pričakujejo ne samo na Angleškem, ampak v vsej ostali Evropi in Ameriki. Zakaj tudi v zunanji politiki je to važen dogodek, zakaj od Anglije danes zavisijo, kako se bodo razvijale mednarodne razmere v Evropi. Potek volitev v najmočnejši evropski državi ni malega pomena za ostale države, ki morajo po logiki gospodarskega in mednarodnega življenja iskati v Angliji zvez in pomoči. Volilni boj med konzervativno, liberalno in delavsko stranko je zelo ljut, vendar pa je težko napovedati končen uspeh. Pričakovati je ojačenja delavske stranke. Po volitvah se k stvari povrnemo.

Sodelovanje Amerike v evropskih zadevah?

London, 6. decembra. (Izv.) Renterjev urad doznava, da vlada v tukajšnjih krogih upanje, da bo tudi Amerika poslala svoje zastopnike v komisijo, ki naj preišče nemške finance in ugotovi nemško plačilno možnost. Kar se tiče Anglije, je njena udeležba odvisna od odloka reparacijske komisije v Parizu.

njegovi smrti dopolnil, dovršil in izdal Anton Aškerc. Pri Veselu je Kostanjevec spoznal Gregorčiča, Aškerc, Vrhovnika in še mnogo drugih naših književnih delavcev.

Kako je pisal? Nečim in tudi nisem poklican, da bi kritikoval. Pristavim lahko, da Kostanjevec prijetno teče beseda, saj je rojen pod trto, da piše lep jezik. Najbolje se mu posreduje kmetški značaj. Tudi črtico spretno mojstruje. Prihaja mi tu v spomin nežno in mehko pisana njegova črtica »Kaj je prinesel Božidarčku Miklavž« (otrok nevarno zbolil, prav na večer pred sv. Miklavžem je nevarnost prestana, deček je dobil za Miklavžovo darilo — ljubo zdravje). Prav je, da je Brinar vzel to črtico v svoja berila za meščanske šole. In kaj takega bi človek še večkrat rad bral izpod Jožetovega peresa, ki naj mu še dolgo, dolgo ne zarjavi. In tako bodi!

Po večletnem učiteljevanju je stopil Jože v pokoj in se posvetil samo knjigi. Med vojno je romal v Celovec, odtod v Kamnik, odtam v Dalmacijo. V prijazen Mariboru se je sedaj ustavljal po dolgem, mučnem romanju, na katerem je pa mnogo videl, slišal, a še več skušal. Mislim, da nam bo s tega romanja še kaj zanimivega povedal. Že »žko ž« kamol!

M. P.:

Pisatelj Jože Kostanjevec.

Prijateljska beseda k 60-letnici življenja in 40-letnici pisateljevanja njegovega.

»Vivos voco.«

Odkod je prišel naš Jože? Iz Vipavske doline! Tam se je tudi rodil Ziga Herberstein, ki je izdal koncem 15. stoletja svoje znamenito delo o Rusiji (Moskovitiji) in ž njim takorekoč odkril to daljno vzhodno deželo zapadni Evropi. In pri Sv. Križu v Vipavski dolini je koncem 17. stoletja deloval v ondotnem kapucinskem samostanu in smoval svoje izvirne pridige oče Janez Svetokriški.

O Vipavski dolini smo slišali v mladih letih v šoli, da je »vrt Kranjske«. Ko sem pozneje iz ljube moje Idrije, kamor so me poslali l. 1901 na ondotno realko, nekaj kratov poletel proti Vipavi in to blagoslovljeno deželico opazoval s Coli, ki jo občudoval doli z Angelske gore, sem spoznal, da je ta kraj res vedno zelen pomladanski vrt. In ugajali so mi tamkajšnji prebivalci: narodno daleč bolj zavedni nego mi okorni Gorenjci, pa pridni, živahni, prebrisani in včasih zafaklivi. Vidi se tem ljudem, da se v bližini pne jasno nebo italijansko, da nedaleč odtod pljuska ob slovensko ob-

Falzificirana izjava in gornjepolskavski župnik.

Ko je pred nedavnimi časom »Straža« začela s svojimi zlobnimi in lažnjivimi dopisi iz Zg. Poljskave napadati tudi tamnega 68-letnega nadučitelja Josipa Sabatija, smo namenoma reagirali le z golo konstatcijo, da so napadi gola izmišljotina. Častiti dopisnik, ki mora biti skrajno pokvarjen, hudoben človek, pa je potem svoje nesramnosti še povečal in lagal naprej, da so bila od nadučitelja podrti drevesa še zdrava, mlada in rodovitna, čeprav je sto in sto Poljskavčanov dan na dan videlo, da podrti drevesa vsled hiranja vsa leta niso nič rodila, ročca dravega pa seve še stoji. Mislili smo, da bo dopisniku-duhovniku zadostovala vsaj objavljena izjava krajnega šolskega sveta, ki je dopisnika postavil odločno na laž. Toda sedaj je zakrknjeni dopisnik šele pokazal svojo pravo jezuitsko naravo in je enostavno pisal »Straži«, da krajni šolski svet 18. decembra ni sklenil nobene izjave in da sploh ni imel seje.

G. nadučitelj Sabati nam poroča o zadevni seji in izjavi sledeča dejstva: Seja krajnega šolskega sveta Zg. Poljskava, na kateri bi se imelo sklepati zlasti o sprejemu šolskega sluge, je bila sklicana za nedeljo 11. novembra. Ker pa ni bilo za mesto sluge takrat še nobene ponudbe, je načelnik preložil sejo na prihodnjo nedeljo dne 18. novembra, kar so vzeli navzoči odborniki na znanje. Dne 18. novembra so res vsi odborniki tudi prišli k seji, ki se je vršila v šoli po maši in se je na tej seji tudi sprejel novi šolski sluga, kateremu se je celo povišala plača. Nadalje je bila na tej seji urejena zadeva izpraznjevanja šolske greznice in so se ogledale vse pomanjklivosti pri šoli. Navzoč je bil tudi župnik Anton Šebati, kateri je pri tej seji zahteval, da mu mora šola vrniti med vojno posojeni zvonec. Po ogledu šole, med katerim je župnik brez slovesa zginit (to je oni »član« šolskega sveta, ki ga omenja predzadnji dopis »Straže« in s tem izdaja pravega dopisnika, čeprav je prej trdila, da župnik ni v nobeni zvezi z lažnjivimi dopisi), se je seja nadaljevala. Pri slučajnostih so potem navzoči člani šolskega sveta gg. kovač Leopold Schlosser ter posestniki Andrej Trglavčnik, Ignac Petrovič, Peter Novak, Janez Koban in Franc Pivec soglasno obsodili »Stražino« gonjo proti meni in me pooblastili, da objavim s podpisom načelnika Piveca Franca znano »Izjavo«. Ko pa je potem »Stražina« informator objavil gorostasno laž, da seje sploh ni bilo, mi je stanovski tovariš R. svetloval, naj pošljem načelniku Pivecu v podpis novo izjavo, s katero bo potrdil sklep seje z dne 18. novembra o obsodbi

»Straže«. G. načelnik Pivec pa je bil mnenja, da bi zadeve za enkrat ne mešali več, češ, da bo pozneje podpisal, če še ne bo miru. Poslano izjavo pa si je med tem prepisal »Stražina« informator in jo poslal v Maribor. Kako je prišel do nje, lahko pojasni častiti g. župnik. Ko pa me je pondeljko »Straža« nato zopet dožila falzificiranja izjave, sem to v družbi tovariša Rainerja sporočil načelniku Pivecu, ki mi je potem takoj z lastnoročnim podpisom potrdil, da je prišla izjava o napadu »Straže« pod njegovim imenom v »Tabor« z njegovo vednostjo in dovoljenjem. (Op. ured.: »Stražinemu« dopisniku je tozadevno potrdilo g. Pivec v našem uredništvu na razpolago.) Tako torej izgleda moja falzifikacija, ki pač jasno kaže, kakšnih hudobij je zmožen klerikalce, kadar se hoče znesti nad nasprotnikom. Vse izmišljeno, zavito in zakriviljeno. Jaz bi sicer lahko župniku Šebatu vse drugače odgovoril, n. pr. kako pojmuje on agrarno reformo, ali o prijateljstvu do duhovnih sosedov iz Sp. Poljskave in Pragerskega, o izpolnjevanju njegovih šolskih dolžnosti, o izvrševanju fijkarije, o menjalni pogodbi župnika Vidmajerja, o priljubljenosti med ljudstvom (Mlaker pod lipo), o popravih študenca itd. itd., ampak za danes dovolj. Če ne bo konec lažem, se bom kljub svojim 68. letom znal braniti, čeprav si želim miru. — Josip Sabati, nadučitelj.

Dnevna kronika.

— **Posest ministrov v Posavju.** Danes 7. tm. sta v Posavju ministra Trifunović in Vujičić, da si ogledata škodo po poplavi in proučita korake, ki so potrebni za pomoč prebivalstvu in popravo krajev. Upamo, da ne bo pri stvari zopet igralo vloge partizanstvo.

— **Revizija razvrstitve uradništva** je v glavnem dokončana. Pred definitivno razvrstitvijo se izvede temeljita in korenita redukcija uradništva. Na zahtevo slovenskega in hrvatskega uradništva, ki je bilo z vladno uredbo nižje grupirano, se ta krivica popravi in izvede grupacija po kvalifikaciji. Vpokojevcem se zvišajo prejemki za 100 odstotkov, slovenskim in hrvatskim vpokojevcem pa se prevedejo njih kronске pokojnine v dinarske in izenačijo s tem.

— **Iz Orjune.** Zadeva glede izključitve g. Reharja iz Orjune še, kakor se nam naknadno poroča, ni definitivna. Centralni odbor Orjune v Splitu je storil sklep, da oblastni odbor v Ljubljani po statutu ni postopal pravilno, ker bi za izključitve moral imeti predhodno potrditev centralnega odbora, kar pa se ni zgodilo. Zato centralni odbor o meriti stvari še ni sklepal.

— **Na ustanovnem občnem zboru Akademске podružnice Jugoslovenske Matice** izvoljeni odbor se je konstituiral sledeče: predsednik Baš Franjo, fil.; pod-

predsednik Vrtovae Franc, fil.; tajnik I. Kirchner Nikola, techn.; tajnik II. Hartman Lojze, iur.; blagajnik Dulčić Mate, techn.; knjižničar Karadžole Jos., tech.; arhivar Petrovič Marko, iur.; odbornik Jurković Ljubo, arhit.

— **Kongres »Orjune«** se je vršil v nedeljo, dne 2. in v pondeljek, dne 3. dec. v Splitu. Kongres je otvoril predsednik direktorija dr. Mirko Korolija, ki je očrtal v obširnem govoru položaj organizacije. Na to so bile izvoljene posamezne sekcije, ki so imele popoldne svoje seje. Drugi dan je bil po odobritvi poročil tajnika in blagajnika izvoljen nov odbor, kateremu načeljuje g. dr. Ljubo Levutić. Zvečer je splitska organizacija priredila delegatom svečan banket. Nj. Vel. kralju, vojvodu Stepanoviću, Narodni obrani in Četniškemu udruženju so bile odposlane pozdravne brzojavke.

— **V strojarsko in električarsko šolo vojne mornarice** v Djenović (Boka Kotorska) bo po sklepu ministra vojske in mornarice od 16. okt. tl. sprejetih tekem januarja 1924 kot gojenci 75 mladeničev, ki bodo uvrščeni v dva sporedna razreda, strojarski in električarski; šola traja 12 mesecev. Uvrščenje v eden ali drugi razred se bo uredilo po prijavah kandidatov. Natečaji so razposlani vsem vojaškim oblastem, županstvom večjih mest in so na vpogled tudi v našem uredništvu.

— **Kar Vi potrebuje, to je Elzafluid.** To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 D. Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzatr g. št. 201, Hrvatska, 2736

— **Tatvine živine** se v zadnjem času sumljivo množijo. Nedavno smo poročali, da je bil nekemu kmetu ukraden prašič. Iz Ormoža pa nam poročajo, da je bila v noči na 1. decembra ukradena posestniku Francu Stamparju v Frankovcih 2 in polletna telica, vredna 3500 Din. V isti noči je bil posestniku Martinu Pongracu na planini pri Tinjah ukraden 5-letni vol, bele barve, srednje velik, podoben biku, težek približno 500 kg, vreden 7500 D. Pred nakupom se svari. Vsakdo, ki bi kaj vedel o tej živini, se naproša, da sporoči to najbližji orožniški postaji.

— **Vlom v Sp. Ložnici.** Pred par dnevi je bil pri posestniku Janezu Zafošniku v Spodnji Ložnici izvršen vlom. Storišci so vlomili v zaklenjeno hišo ter odnesli dve dvocevni lovski puški. Pred nakupom se svari!

— **Volkovi** so se pojavili v velikem številu na hercegovinsko - dalmatinski meji. Razmnožili so se že tako, da jih kmetje love v železne zanjke.

— **Zlato Wranglove armade.** Te dni je posebna komisija pod vodstvom načelnika Radojevića prepeljala iz Kotora zlato in srebro, ki so ga tam deponirali ruski begunci iz Wranglove armade. Ruski begunci so deponirali to zlato v blagajni Wranglove armade že v Carigradu

in Galipolu, odkoder so pozneje prenesli zaklad v Kotor. Vlada namerava to zlato odkupiti. Del zaklada je bil izročen Jugoslovenski banki, večji del zunanjemu ministertvu, in nekaj Narodni banki.

— **Skasana nevesta.** V nekaterih južnih krajih je še danes običaj, da ženini svojo nevesto ukrade. Taka dogodbica je končala pred par dnevi pred sarajevskim sodiščem. V noči dne 22. januarja so prišli k vdovi Simane Remović bratje Danilo, Miloš in Gjuro Forčam, ki so nameravali ugrabiti njeno lepo hčerko Maro za Miloša. Mara je bila s tem zadovoljna in odšla z njimi na Milošev dom, kjer so se tri dni gostili. Četrty dan bi bili morali k cerkveni poroki. Sedaj pa se je nevesta skasala. Siromašna koča ženina ji ni ugajala in tik pred poroko je skrivaje pobegnila nazaj k materi. Ropanje deklice pa je po zakonu prepovedano in Miloš je moral pred sodišče. Izkazalo pa se je, da sta se med tem že oba potolažila. Miloš se je oženil z drugo, lepa Mara pa je pripeljala pred sodnika drugega ženina. Tega sporazuma tudi sodišče ni hotelo motiti in je obtoženca oprostilo.

— **Maksim Gorkij oboleva na pljučih.** Slavni ruski pisatelj Maksim Gorkij, ki se mudi sedaj v Pragi, je nevarno oboleva na pljučih. Po nasvetu zdravnikov bo v kratkem odpotoval na jug, da tam nadaljuje zdravljenje. Posetiti namerava svoje predvojno letovišče otok Capri. Italijanska vlada je baje že izdala podrejenim oblastem nalog, da izdajo Gorkiju potrebne listine in dovoljenje za bivanje v Italiji.

— **Iznajditeljica radija,** gospa Curie, je te dni slavila 25-letnico, odkar se ji je skupno z njenim možem po večletnem raziskovanju posrečilo iznajti to danes tako dragoceno materijo. Ob tej priliki je francoska vlada priznala iznajditelji letno pokojnino v iznosu 40 tisoč frankov.

— **Neznani samomorilec.** Pred par dnevi je prišel v Trst odličen tujec z vzhoda. Nastanil se je v hotelu Vaneli. Na prijavnici se je izdal za Kentopuli Tekina, rodom iz Carigrada, star 40 let. V hotelu je bival par dni, ter ostajal večinoma v svoji sobi. Le parkrat je odšel za kratek čas v mesto. Ko je v sredo zjutraj prišel hotelski sluga kakor običajno v njegovo sobo, ga je našel na postelji mrtvega, s prestreljeno glavo. V roki je še krčevito držal mali browning. Pri njem niso našli nikakih listin in le malo denarja. Soditi po njegovi prtljagi, je pripadal odlični družbi. Vzrok samomora ni znan.

— **Uvedba meterske mere v Rusiji.** Sovjetski listi poročajo, da je svet ljudskih komisarjev sklenil, uvesti v vseh sovjetskih republikah metersko mero. Od 1. januarja 1924 se bo v vseh sovjetskih uradih računalo samo po meterskem sistemu.

M. P....t:

Podkrajec: Spomini na pisatelja dr. Ivana Tavčarja.

1. Pisatelj Ivan Tavčar, pa naše šolske čitanke; proslava Tavčarjeva ob smrti njegovi na realki v Mariboru.

Urit enim fulgore suo, qui praegravatus artes infra se posuit, extinctus amabitur idem.

Horac.

Zari namreč s svojo lučjo, ki obvlada umetnost popolnoma, po smrti ga bodo ljubili.

Polagoma in s težavo so si pridobivali naši novejši pisatelji in pesniki vstopnico za vhod v naše šolske čitanke. Pokojni Sket mi je nekoč — vozila sva se z njegovim šolnom po bajnem Vrbskem jezeru — s posebnim veseljem pripovedoval, da prinese nova izdaja njegove Slovsstvene čitanke tudi nekaj izpod Kersnikovega, Tavčarjevega in celo Župančičevega peresa. In kaj je sprejel Sket Tavčarjevega v novo izdajo. — Čuj, te! »Nauk o zemljiški knjigi« (odlomek iz Tavčarjevega Slov. Pravnika, izdala Mohorjeva Družba). Iz tega članka naj dijak spozna pripovednika Tavčarja! Kdor je to zagrešil — pa Sket to ni bil — je zaslužil, da bi ga bili ž. v. Avstriji

odlikovali z naslovom »šolski svetnik« (če že mož ni imel tega odlikovanja) ali pa ga poslali za dvornega svetnika v slovito dunajsko C. kr. zalogo šolskih knjig.

To preziranje naših mlajših književnikov pametnih učiteljev ni motilo in posebno razburjalo. Širili smo skrivaj ob vsaki priliki med mladino nov duh, ki je zavel na polju naše najmlajše literature. Seveda smo imeli pri tem »rovarske« delovanja večkrat smolo! Naj povem le dva slučaja iz svoje službe. Dne 3. dec. 1905. (Prešernov rojstni dan), ki je padel tisto leto na nedeljo, sem peljal petošolce iz Kranja opoldne v vlakom v Vrbo na pesnikov dom; v Vrbano-vi gostilni v Zabreznici so dijaki malo prigriznili, in ob 7. uri zvečer smo se že vrnil v Kranj. Za ta književni izlet sem dobil ustmen ukor pred učiteljsko konferenco. Dve leti pozneje me ovadi vsega spoštovanja vredni tovariš — profesor (pozneje je postal jugoslovanski srednješolski ravnatelj), da nosijo moji sedmošolci sokolske znake k slovenski uri in da tako izživajo svoje mirne in dobre sošolce — klerikalce. Klicali so me na odgovor v ravnateljevo pisarno. Odkrito sem povedal, da jaz nisem opazil nikakih znakov pri dijakih med svojo uro; pozneje so dognali, da je pač imel eden mojih sedmošolcev sokolski znak, a nosil ga je pod jopičem skritega, kar je

opazil dobri klerikalni tovariš in takoj padel v ovadusko omedlevico, češ da je vera z državo vred v silni nevarnosti zaradi tega ubogega značiča pod sošolčevim jopičem.

Vračam se k Tavčarju! Čudno se mi zdi, da se ga je, kolikor jaz vem, med novejšimi našimi sestavljalci čitank spomnil edini Jože Wester in objavil v Čitanki za II. razred sred. šol pod naslovom »Moja mlada leta« tisti odlomek iz nesmrtno njegove novele »Cvetje v jeseni«, kjer Tavčar čudovito nežno slika otroško dobo v ljubi vasi domači. In vendar je med Tavčarjevimi spisi mnogo takih, ki bi imeli kar v celoti mesta v naših čitankah. (Njegove Slike iz loškega pogorja itd.) Tudi bi mogli iz njegovih spisov nabrati lepo vrsto krasnih citatov. Naši vrli čitankarji gotovo popravijo prejšnjo zamudo in upoštevajo našega Tavčarja tako, kakor zasluži ta odlični pripovednik. Potem bo šele odpravljen smešen vtisek, ki ga imamo, ko čitamo pri Sketu za zgled Tavčarjeve pisave sicer koristno, a za slovstveno čitanko popolnoma neprikladno poglavje o zemljiški knjigi. To je zakrivil avstrijski šolnik, (ne Sket, ampak dunajski pregledovalec slovenskih čitank!) In temu in takemu možu bi se prav nič ne čudilo, ako bi bil kot Tavčarjevo delo spravlil v čitanko morebiti kak Tavčarjev očetniški račun, češ, to je koristno.

iz tega ekspenzarja naj se ljuba mladina uči poštenega računovedstva!

Ko smo letos koncem januarja zvedeli v Mariboru žalostno novico, da je blede smrt končala z neizprosno svojo silo življenje in delovanje našega velikega Tavčarja, smo se ga skromno spomnili v šoli. V prvem razredu smo zlasti govorili o Tavčarju kot človeku, ki je imel doma v Ljubljani pravo Dijaško kuhinjo. Tam je dnevno obdaroval po deset in več študentov. Marsikoga teh je rešil Tavčar pomanjkanja in mu sploh omogočil študiranje. Spomnili smo se, kako po očetovsko je med vojno skrbel za prehrano ljubljanskih meščanov vseh stanov in vseh strank. In eden prvotiček je iz »Slov. Naroda« izrezal Tavčarjevo sliko in z njo okrasil pri tisti uri desko. V četrti šoli smo se poglabili v Tavčarjevi prelepi črtici iz njegove poljsanske domačije (»Posavčeva črešnja«, »Šarovčeva sliva«), v petem razredu smo brali črtice »Moj sin«, »Holekova Nežika« in »Pomlad«; ta čudovito nežna, a skoro pozabljena črtica je izšla l. 1900 v knjigi »Spomen - Cvietec«, ki so jo ob petdesetletnici škofovanja poklonili hrvaški in slovenski pisatelji in umetniki (slikarji, kiparji) nesmrtnemu djakovskemu vladiku Jožefu Jurju Strossmayerju. S šestdesetletci smo uživali vso lepoto prelepe novele iz zgodovine Dubrovnik — »Antonijo Gledjević«; ta novela je

Ali naj se nadaljuje s prirejanjem razstav v Mariboru ali ne?

(Iz obrtniških krogov smo sprejeli sledeči dopis, ki ga objavljamo, da si se ne strinjamo z vsemi izvajanci pisca. Ured.)

Vprašanje prirejanja razstav v Mariboru dela interesiranim faktorjem v Mariboru že dve leti velike preglavice. Na eni strani se povdarja potreba takih razstav za mariborsko oblast, drugi pa se zavzemajo za koncentracijo gospodarskih sil na ljubljanskem velesejmu, ki naj bi bil reprezentant slovenske industrije, trgovine in obrti. Priznati moram, da imajo tako eni, kakor drugi prav. Drugi v toliko, ker se z istočasno prireditvijo velesejma v Ljubljani in razstave v Mariboru cepijo gospodarske sile in zmanjšujejo zanimanje kupcev in obiskovalcev, kar je v škodo obema, in postajata tako obe prireditvi za gospod. kroge brezpomembni ter nimata ugleda in uspeha, kakoršnega bi bilo obema želeli in ki jima po pravici gre.

Nastane pa vprašanje, ali se mora vršiti velesejem res vsako leto samo v Ljubljani? Z mnogih strani se povdarja, da je za to Ljubljana najpripravnejša, ker leži nekako v sredini Slovenije in ima najboljše železniške zveze. To trditve moram na vsak način zavrniti ter pritrditi oni skupini, ki zagovarja stališče, naj se nadaljuje s prirejanjem razstav v Mariboru. Zakaj? Predvsem zato, ker je Ljubljana mnogokrat Maribor očitno zanemarjala in se za razvoj te naše obmejne postojanke vse premalo brigala. Ravno radi tega je Maribor popolnoma upravičen, da dela, da se giblje in si pomaga, kakor pač more in zna. Če pogledamo, koliko se je od preobrata sem storilo za Ljubljano v primeri z Mariborom, potem nam pač gospodje iz Ljubljane ne smejo zameriti, ako postajamo ljubosumni. Ako torej odobravamo vsako večjo prireditev na gospodarskem polju v Mariboru, raditega se ne zasluzimo naziva pretiranih »lokalpatrijotov«. Gospodarski razvoj je pogoj našega obstanka, zlasti obstanka našega nacionalnega obrtništva. Že iz tega vidika moramo pozdraviti vsako tako misel in biti hvaležni dosedanjim prirediteljem razstav. To razmerje med Ljubljano in Mariborom se bo nedvomno z ustanovitvijo samostojne mariborske oblasti, ki jo pričakujemo v doglednem času, precej spremenilo in bo potem Maribor itak kolikor toliko navezan na svoje lastne prireditve.

Če pomislimo uspehe dosedanjih razstav, ki so se razvile od skromnih začetkov do letošnje veličastno uspele razstave, je to nov dokaz, ki govori za to, da se take razstave nadaljujejo. Pisanje nekaterih listov, da so razstave končale z neuspehom, izvira iz neinformiranosti. Vse razstave so doživele nepričakovan moralni uspeh. Da gmočen uspeh ni dosegel pričakovanja, pa je mnogo kriva ravno Ljubljana, od koder je od poklicane oblasti prišla izjava, da ne bo podpirala mariborskih razstav, ki imajo isti značaj kakor ljubljanski velesejem in se vrše v istem času. Ta izjava poklicane

eden prvih objavljenih spisov Tavčarjevih, a že v tej se kažejo vse one vrline, ki jih opazujemo pri Tavčarju od mladosti pa tja do starosti; Tavčar je pisatelj, ki se mu zanimiva pripoved snuje in stopnjuje kar sama ob sebi in ki zna to pripoved podajati v blestečem jeziku in s pristnim pesniškim ponosom. Res, Tavčar je tudi v svojih povestih govornik, ki prime z vso silo bralca in ga ima popolnoma v rokah, dokler ne prebere spisa do konca, in deluje v njem še naprej, saj je vtisek, ki ga pušča za sabo v srcu bralčevem njegova dela, trajen in silen.

Razentega so se učenci po vseh omenjenih razredih z veseljem na pamet naučili tistih krasnih treh mest, kjer pisatelj zaviha srečnega našega kmeta, kjer proslavlja slovensko ženo in kjer govori o lepoti domače zemlje in o moči in sili domovinske ljubezni.

Tako smo se na mariborski realki spominjali Tavčarja ob njegovi odhodu s sveta.

oblasti, koje naloga bi bila podpirati in pospeševati razvoj obrti, trgovine in industrije ne glede na pokrajino in čas, je dovolj značilna za mljé, ki vlada oziroma je vladal v Ljubljani. Ali nam naši ljubljanski kolegi potem še lahko zamerijo, če stremimo po osamosvojitvi?

Iz stališča obrtnikov, ki so se v pretežni večini udeležili mariborskih razstav, moram torej v vsakem oziru zagovarjati še nadaljno prirejanje razstav. Še te dni so mnogi dobili naročila za večja dela od ljudi, ki so spoznali njih izdelke ravno na zadnji razstavi. Če upoštevamo koristi, ki jih prinašajo take prireditve mestu, ki je edino pokazalo umevanje in podpéro za take prireditve, nadalje uspešno snovanje vezi med konzumenti in producenti, potem pač naši lastni interesi govore za to, da se s temi prireditvami nadaljuje. Iz tega vidika pozdravljam misel priprave za prihodnjo veliko razstavo, ki naj se vrši že leta 1924. Obrtnik.

Dopisi.

Iz Ruš. Če imaš maslo na glavi, ne hodi na sonce, je stara preizkušena prislovica, katere pa ne pozna tukajšnji g. kaplan. Že ko je prišel v naš kraj in obiskal prvič tukajšnje kmečke hiše, skomizali so ljudje z rameni, pobožne ženske so majale z glavami, mladina pa se je smejala. — Kaj takega še ni bilo pri ruški fari, da bi duhovni gospod odpirali po dnevi toble (postelje) dekel, da bi prešofirili gospodinji predale v boljši hiši, da bi prišli ob 10. uri zvečer, ko že vsi spijo, v hišo, kjer je mnogo deklet, z željo, da mu kaj zapojejo ali zabrenkajo, najmanj pa, da bi mlad kaplan tikal izkušene hišne gospodinje. Pa naši ljudje so dobrohotni in pustili so kaplana po par dobrih nankih na miru, češ, je pač »siromak«. Toda temu gospodu brez dela in skrbí je še zmiraj trn v peti Sokol in njegov naraščaj. V novejšem času spet operira med deco z znanimi obrabljenimi frazami. Pozivljamo ga danes zadnjič, da opusti satansko opravilo sejanja sovraštva v mlada srca, kajti drugače bode naša potrpežljivost pri kraju. — Rušan.

Dramatično društvo v Ptujju je uprizorilo v dneh 2. in 3. decembra tl. Sergijana Tucić »Golgota«. Ta drama je prešla menda že vse stalnejše odre v Sloveniji; ali jih bo še večkrat, se ne da reči, gotovo pa je, da ne zadovoljuje človeka, ki išče v resni dramski umetnosti tudi globokosti. »Golgota« ni literarna drama, ki bi to mogla nuditi in zato ob vsej blesteči in izcelizirani zunanosti, ki jo avtor zanjo zahteva, ne more puščati globljega vtisa. Je pač gledališka igra, ki deluje z zunanjimi efekti, zato pa zahteva zase krepkega ansambla, ne trpi poleg izrazitih igralcev, ki morajo biti vsak na svojem mestu, nikakih štativov, za oder pa deloma zelo razkošno opremo. Vsega tega v Ptujju nimamo, kar je treba omeniti skrajja, da tako pokažemo stališče, s katerega lahko sodimo uprizoritev »Golgot« na malem, stisnjem in in le za največje silo opremljenem odru ptujskega mestnega gledališča. — Priznavati pa je treba tudi takoj skrajja in brez hvalisanja, da so se ptujski diletantje pošteno potrudili tako v igri, kakor v režiji, ki je bila to pot v rokah g. Zupančiča. Oder v 1. in 3. dejanju ni kazal sicer dovolj strogega samostanskega lica in v 2. dejanju ni bil predpisani »gentlemen-room«, a bil je v obeh slu-

čajih priličen; le križ s Kristusom bi bil lahko boljši. Vse pa je kazalo, da je igra res našturinana in da so se vsaj glavne osebe temeljito zamislile vanjo. Predvsem g. Majcen v vlogi Demetrija, ki ga je živel na odru zlasti v 2. in 3. dejanju; v 1. dejanju pa bi v izrazu lahko nekoliko črtal zunanje ironiziranje ubijajočega samostanskega življenja in tako lažje podkrepil svoje notranje kopnenje po svetu. Duševne boje bi mu verjeli tudi, če ne bi tako pogosto polagal rok na srce. V isti vrsti z njim stoji žena (gđ. Jurmanova). V 1. dej. je zapadala sicer malce v deklamiranje in tudi v izbiri obleke tu ni bila posebno srečna; ker sploh ni predpisana nobena, bi se smela odločiti za tako, s katero moškega res lahko na prvi hip omami. V zunanosti in v igri pa se je dvignila v 2. dej. do prav zapeljive ljubimke. Z resno mirnostjo je ninkoval Kristus (g. Rabič), zato bi lahko pogrešali dviganje prstov na desni roki. Dobro so izpolnili svoja mesta tudi ljubimec (g. Zupančič) in redovnika Apolonij (g. Kristof) in Peregrin (g. Job), ki mu najboljše pristojba, če igra prirodno. Več pa bi smeli napraviti iz svojih vlog ostali redovniki, ker ni bilo treba, da so bili goli štatisti, s svojim priorjem vred so zato zakrivil, da je moral 3. dej. držati edini Demetrija, namesto da bi pomagal z mirnostjo in resigniranostjo napravljati kontrast med njegovim življenjem in življenjem med samostanskim zidovjem. Rekli smo, da s priorjem vred. Ta (g. Prek) bi moral biti asket, strog, nedostopen, bil pa je nervozen in namesto srdit le jezljiv. Škoda, zakaj o zmoglostih g. Preka imamo boljše mnenje. Še dve, tri o nekaterih zunanostih. Pri redovnikih ni bilo treba, da se izpod belih knt gledale črne hlače; treba je, da vsi igralci vedno z največjo skrbnostjo pazijo na svojo zunanost in naj jo zmeraj prilagodijo vlogi in okolici; zakaj čim manj takih motenj je, tem boljše uspeva igra. Z lučjo pa so na odru delali šele poizkuse, kar spada menda v vajo in ne k predstavi; tako pa se je ob 3. zjutraj naenkrat zdanilo, nato se je prikazala bajna mesečina in za njo kar brez prehoda rožnata jutna zarja. To bi bile kratke pripombe; priznavamo pa, da smo se čudili pogumu ptujskih diletantov, da se lotijo igre kakod je »Golgota«, zato jim tudi na uspehu njihove marljivosti in požrtvovalnosti odkrito čestitamo. — a.

Kultura in umetnost

x Mariborsko poverjeništvo Srpske književne zadruge nas prosi, da opozorimo interese, da s 17. decembrom poteče skrajni rok za sprejemanje novih članov. Kdor le more, naj pristopi k tej odlični literarni družbi, ki mu nudi za 85 D zbirko lepo vezanih srbskih knjig trajne književne vrednosti. Priglasiti se je pri g. voj. svešteniku P. M. Trbojeviču, Terezijin dvor, IV. nadstr. (Glavni trg.)

x Ivan Albrecht: Andrej Ternove. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Relijefna karikatura iz minulosti. Splošna knjižnica št. 10. Ljubljana 1923. Strani 55. Cena broš. 6 Din. vez. 11 Din. Kdor bo pričakoval v Andreju Ternovu zgodovinsko povest, bo knjigo razočaran odložil, in se jezil na avtorja, ker ni izpolnil njegovih pričakovanj. Naj se ne jezi prenašlo. Andrej Ternove noče biti zgodovinska povest, temveč samo karikatura, persiflaža tiste vrste naše literature, ki nastaja kot dišavno kadilo temu ali onemu. V Andreju Ternovu je vse karikirano: mljé, slog, figure, vendar je snov zanimiva in dostopna vsakemu bralcu. Oprema je ista, kakor pri ostalih zvezkih Splošne knjižnice, cena pa zelo nizka. —

x »Nove Djulabije«. Prijateljima mojih kompozicija javljam, da ču najnovije, još neštampane svoje pjesme pod naslovom »Nove Djulabije« obdelodati. Prvi svezak je doštanpan te stoji 20 Din., sa poštarinom 21 Din. Predplatu molim poslati pod naslovom: F. S. Vilhar, Zagreb, Gundulićeva ul. 33. Drugi svezak izadje u januaru 1924.

x Simon Gregorčič v češki izdaji. Državna založba knjig v Pragi je otvorila posebno zbirko. Slovanská knihovna, na-

menjeno šolski mladini, ki jo morajo učitelji po odredbi ministrstva za prosveto seznanjati s slovanskimi literaturami in s slovanskimi jeziki. V ta namen se pripravlja knjiga ruskih pravljic v rusčini, dalje dvoje Lazarevičevih novel v srbsčini in izbrane Gregorčičeve pesmi v slovenščini. Gregorčičeve pesmi bo opremil z uvodom, opazkami in slovarjem naš rojak g. prof. Skrbinšek.

x Obrtniški koledar za leto 1924 lično vezan in v priročni obliki je izšel. Vsebuje poleg člankov, ki se tičejo davkov, obrtne pravice, obrtnega sodišča ter carine prostega uvoza potrebščin za obrtnike in industrije celo vrsto drugih podatkov, ki so vsakemu obrtniku, pa tudi industrijeu in trgovcu vsak dan neobhodno potrebni. V njem so med drugimi podatki natisnjeni tudi uradni podatki ter naslovi carinskih posrednikov, špedicij, anononih in reklamnih zavodov, bančnih zavodov v Sloveniji itd. Koledar se naroča pri Zvezi obrtnih združenj v Ljubljani in stane 1 komad 10 Din. — Poština posebej.

x »Nova Evropa«. Prva decemberska številka »Nove Evrope« prinaša nastopne članke: 1. decembra 1923 (L). — Politička igra žmure. (Lim.) — O veterinaru kao narodnom prosvetitelju. (D. Pozajić). — Veterinarstvo i ljudska prehrana. (Dr. Tih. Savić). — Ekonomski pregled: »Agrarna reforma u Hrvatskoj, Sloveniji i Vojvodini (D. Belin). — Privredni bojkot. (J. Belin). — Pravni pregled: Forsiranje načela kolektivne odgovornosti za kažnjiva dela u našem zakonodavstvu (Dr. M. Dolenc). Knjige i listovi. — Revijo toplo priporočamo. V Mariboru daje vsa pojasnila krajevni poverjenik g. Božidar Borko, (Jurčičeva ul. 4).

x Maksim Gorkij na Češkem. Sloviti ruski pisatelj Maksim Gorkij je pred nekaj dnevi dospel v Prago, a je moral takoj v posteljo, ker je zbolel na neki pljučni bolezni. Te dni se bo podal na deželo, kjer ga bo zdravil neki praški zdravnik.

Spomnite se božičnic za ubogo obmejno deco!

Izpred sodišča.

Maribor, 3. decembra.

Vojaškega begunca je zagovarjal.

Vojaški ubežnik Mihael Lepenik se je zadrževal meseca avgusta in septembra pri posestniku Petru Skamlecu v Vodolah, okraj Maribor. Ko je zvedelo o tem orožništvo pri Sv. Petru pri Mariboru in poizvedovalo v tej smeri pri Skamlecu, je ta razžalil poizvedujoča orožnika z besedami: »Prav je imel, da je ušel, jaz take ljudi potrebujem, kakor je Lepenik, ker mi pomaga delat, tudi Vi idite rajši delat, ko pa take ljudi lovit.« Skamlec, ki dejanje v bistvu prizna, je bil obsojen radi pregreška po § 104 srb. k. z. na 200 din. denarne kazni.

Dobro se je založil.

28letni, v Dežno pristojni židarski pomočnik Peter Finžgar, ki je že 6krat radi tatvine predkaznovan, je dne 23. julija vdrl v stanovanje posestnika Janeza Lampeta v Župečji vasi, okraj Ptuj. Vlomilcu se je posrečilo odnesti zlato moško žepno uro z zlato verižico, zlato damsko uro, britvo, 6 žepnih robcov, 2 glavnika in svinjsko klobaso v skupni vrednosti 17.000 K. Finžgar je bil obsojen radi hudodelstva tatvine na 2 leti težke ječe.

Iz poglavja o fantovski korajži.

V nedeljo 26. avgusta zvečer so se posestniški sinovi Rudolf, Vincenc in Konrad Kocbek iz Vukovskega dola okraj Maribor pred Ferkovo hišo v Vukovskem dolu, kjer je bil vinotoč, navali na posestniška sina Franca Šantla in Franca Reimana ter ju pobili na tla. Reisman je zadobil zlom štirih zob in prelom levega podlehtja, dočim je bil Šantl samo lahko telesno poškodovan. Bratje Rudolf, Vincenc in Konrad Kocbek so bili obsojeni vsak na 6 tednov ječe.

7 V Studencih je obiskal v sredo popoldne sv. Miklavž šolsko mladino in jo obdaril z jabolki, parklji in šolskimi potrebščinami. Nekaj revnih deklic in dečkov je bilo obdarovanih tudi z obleko. Prireditve je obsegala: deklamacije otroškega vrtea, telovadni nastop dečkov, rajalni nastop deklic, nekaj ubranih triglasnih pesmic in kratek otroški prihrček z nastopom sv. Miklavža. Dasi je bil delavnik, se je prireditve udeležilo zlasti mnogo mater.

Film.

Mestni kino. »Zračna eskadra mrtvaških glav«, v 6 cinih, v glavni vlogi A. la Forest, se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

Novi film domačega podjetja. Tri glavni-filmi, zavod za filmsko industrijo v Mariboru je predvajal v četrtek in v petek v mestnem kinu pred cenzurno komisijo 5 novih filmov lastnega zavoda in sicer: drama v 7. dejanjih »Prodani mladeniči«; drama v 5. dejanjih »Čast njenega soproga« in tri veseloigre enodejanke. Novi filmi prav nič ne zaostajajo za prvimi, »Otroci bede«, temveč ga nadkriljujejo, posebno kar se tiče vsebine, krasne režije in suita. Vsi predvajani filmi so popolnoma novi; tvrdka nudi tedaj kino-lastnikom res lepo izbiro v repertoarju. Glavno ulogo prodanega mladeniča igra svetovno znani kino-igralcec Rihard Barthelmess, kojega krasno igro, posebno pa njegovo, z vsem čutom izraženo mimiko občudujemo zlasti v 5. dejanju. Dejanja sledijo povsem mirno in popolnoma naravno, vključno temu pa postajajo vedno napetjša. Slike so krasne in režija nadvse izborna. Film »Prodani mladeniči« je jako poučen tudi za mladino, vsled svojih krasnih momentov nesebične ljubavi do stare matere, žrtvovanja samega sebe za blagor drugega in za končno zmago pravice. — Druga drama je posneta iz aristokratskih krogov. Režija, naravna igra, kakor tudi čistost slik je izborna kakor pri vseh Tiglav-filmih. Veseloigre so omenjene le kot nameček, povsem nove kopije, kar blagodejno vpliva na gledalca, kajti navajeni smo bili do sedaj gledati take

filme starejšega izvora in zelo obrabljene. Končno nam je še omeniti in obenem opozoriti kino-lastnike, da pride 7. decem. t. l. prvi monumentalni film v naravnih barvah »Požar v Londonu«. Istoga dne popoldne ob 3. se vrši predstava za povabljenе interese. Vabljeni so predstojniki uradov, ravnatelji šol in drugi zanimanci te vrste. Ta film se razlikuje od drugih koloriranih filmov v tem, da ni koloriran z barvami, temveč je po novem »prizma postopku« posnet popolnoma v naravnih barvah. Film bo gotovo vzbudil v vsakem kinu, kjer se bo predvajal, veliko pozornost. V Londonu je drama obvladala več mesecev repertoar največjih kino-gledališč, ter so vsi angleški časopisi prinesli kar najboljšo kritiko, sodeč, da znači izum višek moderne kino-tehnike in velik napredek v tehničnem oziru.

Sport.

ISSK Maribor pozivlja vse svoje igralce na sestanek v soboto 8. tm. (praznik) popoldne ob 10. uri v zadnji sobi hotela »pri zamorecu«. Dotični, ki še niso oddali slik, imajo iste prinesiti s seboj (2 komada). Priidejo naj tudi na novo prijavljeni igralci. Sestanek je obvezen.

Objave.

Š. Udruženje tobačnih trafikantov priredi dne 8. dec. t. l. ol 14. uri popoldne v restavraciji Kosovo, Grajski trg, Maribor, ustanovni občni zbor v smislu odobrenih pravil pokr. uprave za notranje

zadeve za Slovenijo št. 11.788 z dne 19. aprila 1923. Obvešča se vse pn. trafikante, da ne obstoji nikaka zveza, kakor je svojčas »Straža« poročala, ker bi to značilo politično ozadje SLS. Dolžnost vsakega trafikanta je, da se napovedane shoda udeleži ter v lastnem interesu vstopi v organizacijo, ki je strokovna in nepolitična. S tem vabimo tudi najuljudnejše zastopnike finančnega okrajnega ravnateljstva, udruženja vojnih invalidov, podružnice Maribor in tudi davkarje, da se udeležijo v informativne svrhe tega shoda.

Š. Izobraževalno društvo privatnih nastavitelcev v Mariboru priredi dne 8. dec. t. l. v veliki dvorani Narodnega doma Miklavžev večer, na katerega se vsi člani, kakor tudi njih sorodniki in vsi društveni prijatelji najuljudneje vabijo. Začetek ob 20. uri, konec ob 4. uri zjutraj.

traj. Vstopnina 10 D. Za obilen obisk prosí odbor.

Gospodarstvo.

g Mariborski trg 7. dec. Današnji trg je bil razmeroma dobro obiskan. Zelja je bilo sicer nekaj manjše, kakor običajno; zelo mnogo je bilo špeharjev (32 vozov), cene so v zadnjih dneh malo poskočile. Zelenjave je bilo dovolj. Tudi perutnine je bilo precej. Zrnja malo, in le v manjših količinah. Cene (v dinarjih) so bile sledeče: jabolka kg 3—6, hruške 5—8, krompir 1—1.50 (merica 7.50), mleko 3.50—4, smetana 15—16, surovo maslo 45—48, jajca 2.25—2.50, fižol 3.50—4.50, zelje, glava —75—1, kislo 3—4, repa kisa 2, slanina (pri špeharjih) 42.50—45; svinjsko meso 30—40.

Zimske suknje, dežni plašči, delavske hlače in obleke
2574
v veliki izbiri in po nizki ceni!
J. VEZJAK
Vetrinjske ulice 17.

Pozor! Prvovrstna postrežba.

Brle se samo za 2 dinarja, Striženje las samo 4 dinarje.
V soboto iste cene brez poviška, za abonente celi mesec samo 16 Din. in to samo pri narodnem brivcu

J. PIRC

Maribor, Aleksandrova cesta 30

Lesene 2754

jermenice

izdeluje in dobavlja najhitreje

„DRAVA“ lesna industrijska delniška družba
MARIBOR.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

ATELJE „VALENCIENNE“

JUSTINE KERN, Ob brodu 1, izdeluje moderna ročna dela, oprave za neveste, damsko perilo v najfinjši izdelavi. — Razstava raznih vzorcev dne 8. decembra pri tvrdki Michelitsch, Gosposka ul.

2759

! Novo otvorjena!

trgovina manufakturnega blaga

VILIM PICK, Zagreb, Duga ulica 6

Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

nudi p. t. trgovcem vsakovrstno blago po zelo nizkih cenah to je 10% pod dnevnimi cenami.

Prodaja na veliko Prodaja na veliko

Julijan Odpadnik.

Spisal D. S. Merežkovski.

Prevaja B. Borko.

(Dalje.) (3)

Zastavonoša — „draconarius“ — je dvignil zmaju podobno zastavo iz škrlatnega sukna. — Tribun se je hotel pobahati pred množico, ki ga je sledila iz gostilne. Dasi je uvidel opasnost svojega početja, se vendar ni mogel ubraniti pred pijanostjo, ki je prihajala od vina in od ponosa; izdrl je meč iz nožnice in ga zavijtel v smer proti meglenemu klancu, nato pa je krepko vzkliknil:

— V Macellum!

Množica se je šepetaje čudila; slišati je bilo imeni Juliana in Gala.

Trobentač, ki je stopal čisto spredaj, je zatrobil v medeno »bukeino«, godalo, spominjajoče po svojih kvišku zavijalnih cevah na ovnove rogove.

Zategnjeni zvok rimske vojne trobente se je sunkoma raznesel po klanecih in vzbujal daleč v gorah zamolkle odmeve.

II.

V prostrani spalnici Macelluma, ki je bil poprej dvorec kapadokijskih carjev, je bilo temno.

Postelja desetletnega Julijana je nudila trdo ležišče: gole deske s pantarjevo kozo počez. Tako si je izvolil deček; stari učitelj Mardonij ga ni zamen odgajal po strogih načelih stoične filozofije.

Julijan ni mogel spati. Zdaipazdaj je zapihal veter in žalostno kot zver, ki se je ujela v zanjko, zatulil skozi špranjo v zidovih; nato je znova zavladala tišina in je bilo čuti, kako padajo redke deževne kaplje, kazalo je, da so curljale iz precejšnje višine, odbijajoč se ob kamenite opločnice. Julijanu se je zdelo, da je slišal plahutanje netopirjev nad stropom. Razbral je pokojno dihanje spečega brata — razneženega, trmoglavega fantka — ki je počival na mehki postelji, pokrit s starim zaprašenim ogrinjalom — edinim ostankom nekdanjega razkošja kapadokijskih carjev. Iz sosedne sobe je prihajalo glasno smrčanje njunega učitelja Mardonija.

Nenadoma so tiho zaškripala majhna, z železom okovana vrata, vodeča iz skrivnega hodnika in so se odprla. Na Julijanove oči je padla jarka luč. Vstopila je stara sužnja Labda, noseč v rokah bakreno svetilko.

— Stara, strah me je; pustj luč v spalnici.

Starka je postavila svetilko v kamentito vdolbino nad Julijanovim vzglavjem.

— Ne spiš? Ali te boli glava?... Si lačen? Stari grešnik Mardonij vaju slabo hrani. Prinesla sem ti medenih kolačev. Dobri so; le poskusi!

Labdi je bilo najljubše opravilo, da je mogla hraniti Julijana. Čez dan mu ni smela dajati hrane, ker je bedel nad njim učitelj Mardonij; prihajala je po noči in prinašala svojemu ljubljencu obilo tečnih slaščic.

Napol slepa starka se je komaj držala na nogah. Obležena je bila vse dni

črno redovniško obleko. Pravili so, da je bila čarovnica; sama je vedela, da je zvesta in pobožna kristjanka. Toda v njeni glavi so prihajala navskriž temna, stara in nova sujeverja in se zlivala v strašno religijo, prehajajočo skoraj v blaznost: molitve je mešala z zakletvami, olimpske bogove ja zamenjavala s krščanskimi hudobnimi duhovi, cerkvene obrede s coprnijo; nosila je vse polno malih križev, brezbožnih amuletov iz mrtvaških kosti in škatlic, ki so skrivale ostanke svetnikov.

Starka je ljubila Julijana z ljubeznijo, ki je prehajala v oboževanje; videla je v njem edinega zakonitega naslednika carja Konstantina, dočim je bil Konstancij v njenih očeh morilec in uzurpator prestola.

Labda je poznala kakor nihče drugi rodoslovje in stara rodbinska izročila Flavijeve hiše. Poznala je Julijanovega deda Konstancija Klora; v njenem spominu so se ohranile vse dvorne skrivnosti. V nočeh, ko ni mogla spati, je utegnila pripovedovati Julijanu vse, česar se je bila domislila. Njegovo srce je čisto vzdrhtelo od žalostne groze, ko je poslušal pripovedovanje o dogodkih, ki so njegovi otroški pameti izgledali temni in nerazumljivi. Kalnega pogleda, ravnodušno in z enoličnim glasom mu je starka pripovedovala strašne, neskončne dogodke, kakor da bi mu pravila davne pravljice.

Pustivši svetilko v stenski vdolbini, je Labda prekrizala Julijana, pogledala, ali je cel jantarev amulet na njegovih prsih, in je, brbljajoč zakletve pred zlimi duhovi, zapustila sobo.

Julijana je omotil težak polsen; bilo mu je vroče; slišal je, kako padajo deževne kaplje težko in poredkoma iz neznanen višave in bičejo ob tla, kakor da bi padale v звоčno posodo.

Ni mogel razbrati, spi li ali bedi, ali šumi nočni veter ali pa mu Parki podobna Labda šepče strašno rodbinsko izročila. To, kar je slišal od nje, in kar je sam doživel v detinstvu, je vrvelo in se kotatilo pred njim v težkem mrzličnem snu.

Videl je na mrtvaškem odru truplo velikega carja. Mrličev obraz je bil orumenel in posipan z belim praškom; lasuljarji so mu napravili iz nepravil las neobičajno visoko frizuro. Malega Julijana so privedli pred pare, da bi zadnji krat poljubil roko svojega strička. Otroka je postajalo strah; zaslepelo ga je od samega škrlata, dijademov na razčesanih kodrih in prekrasnih draguljev, ki so se lesketali v svitu mrtvaških sveč. Prvič v svojem življenju je Julijan občutil, da iz težkih arabskih vonjav puhti sopuh razpadanja in gnitobe. Dvorjani, škofje in vojskovodje so pozdravljali carja, kakor da je bil živ; sli tujih držav so se klanjali pred njim in se mu zahvaljevali po dvornih predpisih; visoki uradniki so mu priglaševali edikte, zakone in sklepe senata, proseč carja, da jih potrdi, kakor da bi car še poslušal njih prošnje. Laskavi šepet je krožil med množico; ljudje so prepričevali drug drugega, da je car še po smrti samovladar in mogočnik

(Dalje prih.)

Novi

Berson
gumi potplat
se samo nalepi!

Zahtevajte od Vašega čevljarja strokovno prireditve in Vi ne boste več nosili čevljev brez Berson-gumi potplatov! Prihranite si drago popravilo, ohranite Vaše obuvale trajno elegantno, obvarujte noge pred mokroto, ter se pri hodi ne utrudite.

Traži se

za tajništvo velikog industrijskog poduzeća u Zagrebu prvorazredna strojeplsačica, koja perfektno pozna i hrvatsku i njemačku stenografiju. Plaća dobra. Reflektira se samo na prvorazredne sile. Ponude na Poštanski pretinac 41. Zagreb, glavna pošta.

2726 3-3

DOBAVLJAMO TAKOJ

po dnevnih cenah s skladišta v ZAGREBU vsakovrstne stroje in orodje

za mizarje, tovarne pohištva, kolarje in žage, ključavničarje, mehanike in delavnice, za klesarje, za tovarne klesarskih in kovinskih izdelkov itd. Bogata zaloga transmisij, motorjev za olje in bencin, kakor tudi popolne opreme za varilnice.

ALAT I STROJEVI D. D.
KARL JETZBACHER, ZAGREB
Vlaška ulica 25. 695 18-16

Pozor gospodinje!

najugodnejši nakup vedno svežega delikatesnega in specerijskega blaga, kakor najfinjšega čajnega peciva, desertnih vina, rumma, likerja, pristnega meda, datulje, fige, pristno olivno olje, bakalar (polenovke) ter pitanih gosk in purica, je

2743 pri trdki 2-2

Vračarič & Šorn Jurčičeva ulica št. 11.

Dražba premočnin.

Dne 14. in 15. decembra 1923 prodale se bodo izvršilnim potom razne premočnine in sicer:

Dne 14. t. m. ob 8. uri dop.

v St. Ilju št. 46: 1 luksuzni avto; isti dan ob pol 12. uri dopoldan v Krčevini št. 50 (Wolfzettel) okrog 70 hl lauskega vina, okrog 30 hl letošnjega vina, različni sodi od 250—1000 l, 2 kravi, 1 tele, 3 svinje in dr.; isti dan ob 4. uri pop. v Mariboru, Kersnikova ulica (avtogaraža) 2 avtomobila;

dne 15. t. m. ob pol 3. uri pop.

v Čreti pri Slivnici 1 konj, 1 voz in 1 volovska uprega. — K draženju se bo začelo pozivati pol ure po zgoraj navedenem času; medtem se lahko te predmete ogleda.

2757 3-1

Izšel je ročni

Zemljevid slov. ozemlja

v merilu 1:600.000, priredil ravnatelj učiteljske Matija Pirc, risal učitelj Slavoj Dimnik, tisk, litografija in založba Mariborske tiskarne d. d. Maribor. Zemljevid je izvršen v štirih barvah in obsega vse ozemlje, na katerem bivajo Slovenci, ter je namenjen predvsem šolski mladini. Cena Din 10.—

Naročuje se pri

Mariborski tiskarni d. d.

Mala oznanila.

Pohištvo

lastnih izdelkov za spalne in jeplne sobe najceneje v zalogi Serce in drug. Vetrinjska ul. 2. 2624

Družabnik-ca s 200—400.000 kron za dobro, že več let obstoječo trgovino s specijarijo, na jako prometni ulici, se išče za takoj. Ponudbe pod „Dobra bodočnost“ na upravo „Tabora“. 2754

Dva trgovska pomočnika se sprejmeta s 15. januarjem. Naslov pove uprava „Tabora“. 2730 2-2

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvorazredna postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Kanarčki, čisti barčarji, na prodaj. Ghegova ulica št. 10. Kolenija. 2740

Vila v Mariboru s takojšnjim stanovanjem se ugodno prodaja. Naslov v upravi. 2747 2

Singer šivalni stroj na prodaj. Cankarjeva ulica, muzej. 2762 2-1

Branjarilo in gostilno s trgovino delikates, lepo hišo, lekali in koncesijo, prodam. Šegovič, Studenci pri Mariboru, Slomškova 5. 2758

Špeciální moderní damski česalni salon za friziranje dam, negovanje obraza in rok, masaža in parna kopel obraza, barvanje las, izdelovanje vsake vrstne lasničarskih del. Postrežba pod vodstvom g. Maly prvorazredna. Abonma v in izven salona se sprejemajo. Posebni vhod skozi vežo. Obisku se priporoča Fran Novak, brivec—frizer, Aleksandrova cesta št. 22. 50—6 2623

Gamaše, potni kovčki in torbice, listnice, denarnice, tobačnice nahrbtniki i. t. d. v veliki izbiri, nudi IVAN KRAVOS, Aleksandrova cesta št. 13. 2585 10-10

Vežalke, baterije, nogavice, biserne gume, lasne sponke, glavničke vsako množino po tovarniških cenah, jednako razne druge v to stroko spadajoče predmete se dobi samo pri trdki I. BALOH, Grajski trg 3. 2602 10-9

Moderno in higijensko urejeni brivski salon Fr. Novak, Aleksandrova cesta 22, se cenj. občinstvu priporoča, prvorazredna postrežba, gg. gostom in abonentom na razpolago predalniki za lastno brivno orodje. Uradnikom in podaradnikom v predplačilu popust. 50—6 2622

Nekaj pohištva na prodaj Krčevina 141. 2745 2-2

Blagajna (Wertheimer-ca) št. 2 in ventilator 35 cm širine na prodaj. Gaspari & Faninger, Aleksandrova c. 48. 2744 3-2

Kratka zimska suknja s kožuvinasto podlago, pripravna za potnike, takoj na prodaj. Naslov pove upravnistvo. 2733 2-2

Prodaj gozd na Teznu 1 1/4 orala, travnik in gozd 2 1/4 orala, posestvo 10 oralo z renovirano hišo za 500.000 K vilo z vrtom v dobrem stanu za 600.000 K hiše in posestva od 100—500.000 Din. K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 2742 2-2

Štajerski fižol, orehe, sadje, suhe gobe kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah „Agraria“ veletrgovina z želatimi pridelki d. z o. z. Maribor, Aleksandrova cesta 57. 2731 8-3

Najfinejše kranjske klobase surove in čajno maslo, rane sire in salame i. t. d. priporoča Josip Šinigoj, trgovina s delikatesami, Aleksandrova cesta 18. 2730 3-3

Pristopajte k Jugoslovnski Matici.

Primerna

in praktična

darila za božič

priporoča

Drago Rosina

Maribor, Vetrinjska 26. 2596

Zastrupljajte

podgane

z novoumlijenim, sigurnim

Ratolom

Dobi se v lekarnah in drogerijah. Izdeluje oddelek RATOL-VETERINARIJE, kem. d. d. Zagreb, Bijenička cesta 21. 2749

Rajko Zotter

krojač

Maribor, Dravska ul. 10.

se priporoča cenjenemu občinstvu v izdelavo zimskih sukenj, raglanov, površnikov ter raznovrstnih oblek po najnovejši modi ter najnižji ceni 2486 10-5

Najlepše novitete

Srajce od 60 Din, kravate od 12 Din, klobuke od 105 Din, čepice od 4 Din naprej

kupite

2230

samo v modni trgovini

B. Veselinović in dr.

Maribor, Gosposka 26

po najnižji ceni!

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica Maribor,

Aleksandrova cesta št. 11

Delniška glavnica Din 50.000.000—

in rezerve preko Din 12.500.000—

Vloge čez Din 125.000.000—

Podružnice:

Beograd, Bielovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Sibenik, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:

Ljubljana: Slovenska banka.

Split: Jugoslavenska industrijska banka d. d. 453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Gida -

toaletna mila je dobro in vedno enako dobro.

Ravnatelj za tovarno usnja

se išče. Gospodje, ki imajo dolgo prakso v izdelovanju finega usnja, imajo prednost, ker želimo naše podjetje v glavnem razširiti na to stroko. Izčrpilne ponudbe s priporočili o dosedanjem delovanju kakor tudi izpričevala, ki se bodo vrnila, naj se vpošljejo pod naslovom „Tovarna finega usnja“ na upravo 2748 „Tabora“.

2-1

3-1 Zaloga stekla in porcelana 2741

Fr. Bernhard-ov sin: Imejitelj Gustav Bernhard

Maribor, Aleksandrova cesta 17

Na debelo! Telefon 30. Na drobno!

SVEDSKE

galoše, sliperje in snežne čevlje

znamka „Tretorn“ za gospode, dame in otroke se dobijo v nepresegilivi kakovosti samo pri zastopniku za Slovenijo

gumispecialist M. J. NERAT

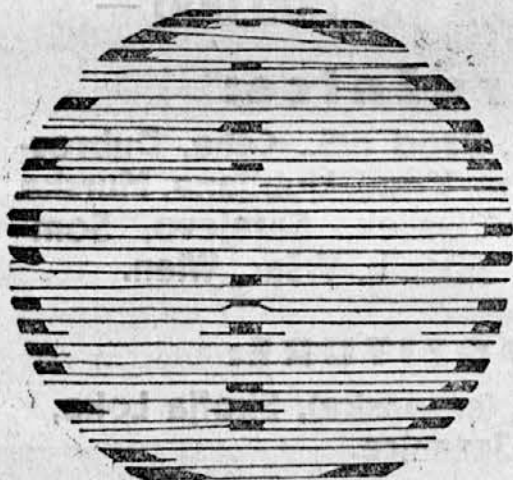
Maribor, Slovenska ulica 12, na vogalu Gosposke ulice

in Rosta Vukašinovič, Maribor, Aleksandrova cesta 13

v trgovini čevljev

2734

Velik natečaj!

Kaj pomeni ta slika?

Za pravilno rešitev smo določili 20 nagrad v skupni vrednosti Din 3.400.

Pogoji:

1. Vsaka oseba v državi SHS se lahko udeleži rešitve, vendar samo z enim odgovorom.
2. Rešitev se naj vpošlje potem dopisnice reklamnemu oddelku tvornice ZLATOROG MARIBOR. Naveden naj bo črtni in natančen naslov.
3. Vse rešitve morajo biti do 15. decembra pri nas.
4. Ako dobimo 20 pravih rešitev, se bodo nagrade žrebale.

Nagrade so sledeče:

I.	nagrada :	Din. 500.—	v gotovini 500 Din.
II.	„ „	300.—	300 „
III.—X.	„ „	200.—	1600 „
XI.—XX.	„ „	100.—	1000 „

skupno 3400 Din.

Nagrade se bodo razdelile še pred božičnim prazniki. Imena onih, ki so dobili nagrade, bomo objavili na tem mestu.

Tvornica Zlatorog

preje C. Bros, Maribor.

2727

Velika izbira

modernih

oblek za
gospode,
fante in
otroke,
zimskih raglanov
usnjatih sukenj
dežnih plaščev in
površnikov.

Za naročila po meri bogata zaloga angleškega in češkega blaga za gospode in dame.

Za točno in moderno izvedbo jamči 2753

Fran Cverlin

krojaški mojster

Maribor, Aleksandrova 28

LEPE ZOBE

ima le kdor rabi

ITO - kremo!

2671

Na znanje!

P. n. občinstvu na znanje, da prevzamemo vsa tapetniška dekoracijska in mizararska dela kakor tudi vsa popravila. — Tapetništvo in mizarstvo

Jagodič & Sajko

Maribor, Rotovški trg 3.

Odlikovani z zlato medaljo. — Sodniško

zapriseženi izvedenci. 1434

Novol Zaloga pohištva. Novo

NOGAVICE

za dame in otroke kupite najceneje pri tvrdki 2166

Anica Traun

Maribor, Grajski trg 1.

Najcenejša in najpriljubljenejša božična in novoletna darila!

GLASBA Velika zaloga glasbil in muzikalije. — Priljubljene edicije: „Sang und Klang“ in muzikalni biseri (9 zvezkov), za čajanke in plesne i. t. d.

JOS. HOFER - MARIBOR

3-1

Šolska ulica

2752

SAMO darila za BOŽIČ

kupite v največji izbiri najceneje pri — 2165

JAKOB LAH, MARIBOR, GLAVNI TRG 2

PISALNI STROJI NA OBROKE!

(Ugodna prilika za božična darila!)

Pisalne stroje za potovanje sistem Erika, Underwood, Vasanta, Senta itd. prodaja po ugodnih plačilnih pogojih

ANT. RUD. LEGAT

7-1 2764

specijalna trgovina s pisalnimi stroji, Maribor, Slovenska ul. 7, tel. 100.

Posteljno perje

in
puh

se dobiva pri

Franju Majer, Maribor

Glavni trg 9. 1346

8. in 9. decembra
razstava krasnih razglednic
Zlata Brišnik, Maribor
Slovenska ulica 10. 2760

Za božična in novoletna darila

priporočam moje dobro idoče ure kakor druge zlate in srebrne predmete in jedilno orodje ter prodajam po nizki ceni.

Urar L. STOJEC

Jurčičeva ulica 8, Maribor

Vsa popravila, v mojo stroko spadajoča, delam dobro in ceno. 5256

Podpirajte slovenske tvrdke!

KURJAVA ZA SOBE

Varstvena

znamka

Dnevno samo 3- K.

Z našo pejo za žagovino dosežete enakomerno toploto po vsej sobi. Naknadno nalaganje nepotrebno; se polni samo enkrat dnevno in gori zajamčeno najmanj 10 ur.

Cena K 3.500

Preprodajalci posebne ugodnosti. — Peč lahko vsakdo sam takoj postavi in stavi v obrat.

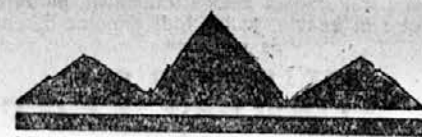
Brez dima!

2750

Brez smeti!

Štajerska industrijska družba

Maribor, Miklošičeva ulica 2

NE ZAMUDITE

pri nabavljanju božičnih predmetov obrnite se na veletrgovino

H. J. TURAD

MARIBOR - Aleksandrova cesta 7,

kjer najdete po najnižjih cenah največjo

izbiro praktičnih daril. 3-1 2746

OKASION!

Tvrdba M. Bidovec, Aleksandrova cesta 28, prodaja za božično sezijo vsakovrstno novo došlo modno in manufakturno blago

po nižani ceni.

Voljeno blago za obleke in bluže. Velourje, plašče in angleško blago za kostume in plašče. Baržun, Sealskin peluche, Bibrete, Astrachan, svileno blago, triko v vseh modnih barvah za dnevne in večerne obleke. Triko-kostume, jopice, jumperje, zimsko perilo, nogavice, rokavice itd.

Okasion za 100 Din: 3 m 114 cm široko brnsko blago za kompletno obleko.

Vsako nedeljo razstava novosti.

2634

3-2